

Openheid en wisselteelt.

Versie 26 september 2010

De vereniging Nederlands Cultuurlandschap presenteerde op 10 juni de kaarten van nog mooie landschappen waarbij Noord Brabant relatief laag scoorde. Oirschot heeft niet alleen een mooie kern maar ook een mooi en gevarieerd landschap in het buitengebied. Maar dat wordt er de laatste jaren niet beter op.

Vorig jaar kreeg de Boxtelse wethouder Ger van de Oetelaar samen met Rinnooy Kan de GOUDEN MISPEL, de prijs van de vereniging Nederlands Cultuurlandschap. voor mensen die een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan het belang van het landschap.

Ger van den Oetelaar heeft er voor gezorgd dat er in Boxtel een bestemmingsplan is gekomen waarin de waarde van het landschap naast de andere waarden stevig is verankerd.

Hij zorgde voor een goede inventarisatie van de akkercomplexen en bouwde in het goedgekeurde bestemmingsplan een bestuurlijk goed tegenwicht in ten opzichte van de van nature economische krachten die in dit geval vanuit de boomteelt ontwikkeld worden. Er moet terecht immers ook bij hen brood op de plank komen maar niet tegen elke prijs. De historisch unieke situatie deed zich voor dat maar liefst het ZLTO samen met verschillende boomtelers bij de Raad van State in beroep meende te moeten gaan omdat de plannen hun expansiebelangen teveel zouden schaden. De Raad van State moest om procedurele redenen tegemoet komen aan hun bezwaar omdat niet per perceel de archeologische waarden waren aangegeven maar per gebied. Het feit echter als zodanig illustreert goed in welke dynamiek de bescherming van bijzondere gebieden ter beperking van de boomteelt is terecht gekomen.

Deze gebeurtenis was mede aanleiding voor de vorige wethouder (Jan Kerkhof) om de eenzijdige ZLTO-boomteeltvisie terug te trekken en de procedure van een nieuwe start te voorzien. Helaas niet conform de gedane toezegging (zie raadsinformatiebrief 16 oct . 2009) heeft de gemeente samen met de ZLTO een notitie geschreven. De stichting SBEO heeft haar visie (met dank ook aan Ger van de Oetelaar) aan de huidige wethouder kunnen toelichten maar de stichting mag helaas niet deelnemen aan het overleg over de nota.

In het voorliggende conserverend bestemmingsplan is boomteelt een belangrijk onderdeel. Dat was in het vigerende bestemmingsplan nauwelijks een onderwerp. Hoe snel de tijd en de markt van volwassen bomen in je tuin planten is gegaan. Ieder die regelmatig in het buitengebied is zal dat zijn opgevallen. In het voorliggende voorstel wordt als uitgangspunt gesteld dat het plan de boomteelt niet méér mag beperken dan in het vigerende plan is vastgelegd. Dat betekent ook niet meer te bevorderen dan de bedoeling van het huidige bestemmingsplan was en is. De beleidslijnen waren duidelijk, de juridische uitwerking misschien niet altijd geënt op de typische kenmerken van deze bijzondere langdurige teelt van deze nieuwe snel groeiende bedrijfstak.

Openheid is in het huidige plan een landschapswaarde van groot belang. Het telen van hoge park en laanbomen ontnemt het landschap echter haar openheid. Dat hoeft op zich nog geen bezwaar te zijn in gebieden die louter en alleen een agrarische bestemming hebben (beter ware het specifieke gebieden positief daarvoor te bestemmen) maar wel in gebieden waar openheid als waarde in het bestemmingsplan is verzekerd. Daar is tegenkracht tegen deze nieuwe krachtige economische ontwikkeling nodig.

In de bestemmingsplannen van de afgelopen 40 jaar zijn mede op aandringen van de provincie in onze gemeente een aantal cultuurhistorische akkercomplexen bestemd als zijnde een combinatie van agrarisch met waarden als cultuurhistorisch, openheid, reliëf etc. Bij spanningen tussen de agrarische en de andere belangen was in een aantal gevallen bepaald dat het college van B&W een aanlegvergunning mocht afgeven. De provincie was daar niet happig op omdat de bescherming door opportunistisch handelen in gevaar kon komen. Zie de vele G.O (goed keuring onthouden) die in het laatste bestemmingsplan van 2000 maar ook in dat van 1986 in de kantlijn stonden.

In het oude bestemmingsplan dat we nu gaan conserveren, was bepaald dat boomteelt op deze akkercomplexen alleen met een aanlegvergunning mocht nadat een advies van een externe instantie was gegeven. Bij de behandeling van het vorige bestemmingsplan werd op

verzoek van een indiener toegevoegd dat geen aanlegvergunning nodig was voor wisselteelt met een maximum van vijf jaar.

Vele raadsleden dachten destijds dat het ging om twee of driejarig goed of om kleine coniferen die een aantal jaren nodig hebben. Echter tussen 2000 en 2005 kwam de boomteelt enorm opzetten en gingen boomtelers op de aantrekkelijke bolle akkercomplexen hoge park- en laanbomen zetten met als argument dat het wisselteelt was. Dat was daar nooit voor bedoeld. Er ontstonden allerlei onduidelijkheden over hoelang de bomen er stonden en op welk perceelnummer dan precies zodat de gemeente grote moeite had om te handhaven en het er maar bij liet zitten. Kortom de boomtelers vonden een juridische sluiproute in het bestemmingsplan.

Nog afgezien van het ontgronden en het risico van het voor altijd beschadigen van archeologische waarden kwam daarmee de openheid in het geding. Bovendien werden op een aantal plaatsen in beschermd akkercomplex permanente dichte hagen van 4 meter als ware het groene geluidswallen om de percelen geplant ter bescherming tegen wind en diefstal. Het visuele zicht op bijvoorbeeld een waardevol kransakkerdorp als de Heezen werd daarmee verstoord.

In het voorstel aan de raad wordt voorgesteld om in artikel 4.7.1 het begrip openheid te schrappen omdat anders de teelt van hoge park- en laanbomen onder het mom van wisselteelt niet mogelijk is. Dit is een redenering uit het ongerijmde. Het was altijd de bedoeling om hoge beplanting te weren en nu wordt de sluiproute als argument gebruikt.

Wij stellen voor om de formulering onder 4.7.1. te handhaven. Begrip openheid niet schrappen

Het uitgangspunt dat in dit bestemmingsplan geen bepalingen dienen te worden opgenomen die leiden tot beperkingen voor de boomteelt ten opzichte van het geldende bestemmingsplan is juist maar ook niet deze te bevorderen. Het is immers nooit de bedoeling geweest van het vigerende bestemmingsplan om via de route van wisselteelt hoge en park- en laanbomen te legitimeren.

Definitie agrarische wisselteelt

Het is op zich een goede zaak om de definitie van wisselteelt toe te spitsen. Men stelt voor dat één jaar rust moet worden genomen tussen vijf jaar eerst en vijf jaar later en dat de aanplant moet worden gemeld.

Wisselteelt was bedoeld (en zo is het in ons taalgebruik ingeburgerd) om de grond rust te geven en zo de kans op vorming van schadelijke bacteriën of andere bedreigers van de teelt te voorkomen. Bij de teelt van park- en laanbomen is dat niet aan de orde. Er is geen reden waarom een rustpauze na vijf jaar zou moeten worden ingelast. Sterker nog het is hinderlijk voor boomtelers omdat het tijdstip van verkoop een ander ritme dan vijf jaar kent. Hier is dus sprake van een administratief doorzichtige manoeuvre.

Essentieel is dat men op deze manier buiten de aanlegvergunning valt en een goede afweging onmogelijk wordt gemaakt. Men kan na een jaar wederom voor vijf jaar hoge park- en laanbomen planten. Men mag andere bomen kopen en ongeacht de dikte van de stam,

de diepte van de wortels en de hoogte van de boom terugplanten. Soms is dat ook niet erg en versterkt het de kluitvorming. Zie de levendige handel op de website van de boomtelers

Wij denken dat het beter is om wisselteelt in agrarische gebieden met bijzondere waarden scherper te omschrijven zodanig dat de diepte geen risico's geeft en de hoogte de openheid niet aantast.

Dus wisselteelt met een maximum van vijf jaar is toegestaan mits de aanplant niet dieper komt dan 40 cm en de hoogte van 1 m' het normale zicht niet wordt belemmerd en de weggenomen grond met soortgelijke grond wordt aangevuld.

Onevenredigheid en de beoordeling daarvan: WUBBO

In diverse artikelen voor gebieden met meerdere waarden bestaat het gevaar dat in de afweging het vage begrip "niet onevenredig" leidt tot verschillen van opvatting en bijbehorende bezwaarprocedures. Het zou op zich beter zijn om deze formulering op vele plekken te schrappen (diverse artikelen onder artikel 33).

In navolging van het bestemmingsplan Boxtel is voorgesteld een WUBBO in te stellen. Deze kan garant staan voor:

- evenwichtige afweging van de relevante belangen, al dan niet voorzien van deskundig advies.
- transparantie in en gevoel van vertrouwen in het bestuur in die zin dat vergunningen niet ongezien worden afgegeven. (je hoeft niet elke week het Weekjournaal nauwkeurig te volgen.)
- meer acceptatie en draagvlak c.q. minder bezwaarprocedures bij afwijkingen.

Het is jammer dat in het voorstel dit plan wordt afgewezen op gronden die oneigenlijk zijn.

De deskundigheid van ambtenaren is niet in het geding. Wat hooguit aan de orde zou kunnen zijn is of de continuïteit in kennis van zowel het ambtelijk apparaat als het college een risicofactor is. Maar daar gaat het hier niet om. Het gaat om een afweging van belangen en daarbij kan een commissie waarin de verschillende belangen vertegenwoordigd zijn, een belangrijke rol spelen voor inhoudelijk consistent beleid over de jaren heen en een groter draagvlak met naar alle waarschijnlijkheid minder bezwaarprocedures. Een dergelijke commissie kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren

Kortom de Wubbo instellen mede ook in het kader van de bestuurlijke vernieuwing

De voor wat hoort wat regeling

In Boxtel geldt dit uitgangspunt in het bestemmingsplan. Indien een aanlegvergunning ten gunste van de ene waarde en ten koste van een andere waarde wordt gegeven dient er gecompenseerd te worden in de vorm van een landschapsversterkingsplan. Ook dit voorstel wordt helaas vanwege het arbitraire karakter niet gehonoreerd. Het huidige landschapsplan

is van te weinig gewicht en heeft een ander vertrekpunt. Het uitgangspunt moet zijn dat er in de praktijk omstandigheden kunnen zijn om andere belangen in een concrete situatie voor te laten gaan maar dat moet vervolgens worden gecompenseerd. De invulling daarvan kan door de WUBBO worden beoordeeld zodat er zo min mogelijk sprake is van arbitraire invulling.

Tot slot nog enkele puntjes:

Hoogte teeltondersteunde voorzieningen handhaven en niet naar 7 meter brengen

In het ontwerpbestemmingsplan is bij artikel 3.2.1 bij bedrijfsgebouwen binnen het bouwvlak voor teeltondersteunende kassen een max. hoogte van **3 m** aangegeven. Voor bouwwerken buiten het bouwvlak is voor tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen een max. hoogte van **2,5 m** aangegeven.

In de Zienswijzennota stelt de ZLTO in zienswijze A32 het volgende:

"Indiener verzoekt om zoveel mogelijk aan te sluiten bij huidige gangbare toepassingen in bijvoorbeeld de boomteelt en de teelt van klein fruit en een maximale hoogte van 4meter mogelijk te maken i.p.v. 2m en voor tijdelijke TOV's 3m." ZLTO vraagt dus 1m en 0,5 m meer.

In de zienswijzennota op bldz. 59 stelt de gemeente:

"Binnen een agrarisch bouwvlak zijn, binnen een tweetal hoofdbestemmingen teeltondersteunende kassen toegelaten met een maximale hoogte van 3 meter. Gelet op de maximale maatvoering van 'normale' bedrijfsgebouwen, is dit aan de beperkte kant. Wij zullen dan ook in de gebieden met de bestemming 'Agrarisch' een maximale bouwhoogte opnemen van 7 meter voor teeltondersteunende kassen. In de overige gebieden blijft de maximale hoogte 3 meter".
Een hoogte van 3 meter voor tijdelijke TOV buiten het bouwvlak achten wij redelijk, gelet op de tijdelijkheid daarvan".

De gemeente wordt hier ineens heel erg royaal en geeft meer dan de ZLTO vraagt.

Het lijkt ons dan ook zinvol om de volgende vragen te stellen:

- Waarom gaat de max. hoogte van 3 m naar 7 m terwijl de ZLTO om 4 m heeft gevraagd?
- Hoe valt dit te rijmen met het conserverende karakter van dit plan? ZLTO maakt gebruikmakend van het statement conserverend plan, bezwaar tegen een aanscherping van eisen t.o.v. het vigerende plan. Hier wordt ook een eis veranderd en wel de max. bouwhoogte. Daar kan dan terecht bezwaar tegen worden aangetekend.

De werkgroep boomteelt

Stichting SBEO

